

Till:

Hovrättsrådet Mikaela Bexar

Stockholm 2025-05-27

Gällande genomförande av EU-direktiv om bekämpning av våld mot kvinnor och våld i nära relationer

EU-direktivet om bekämpning av våld mot kvinnor och våld i nära relation (Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2024/1385 om bekämpning av våld mot kvinnor och våld i nära relationer) antogs i maj 2024 och medlemsstaterna måste införliva direktivet i nationell lagstiftning senast den 14 maj 2027. Med anledning av detta vill vi uppmärksamma dig som utredare på vissa delar av direktivet som vi menar bör ges särskild vikt.

Det finns en stark koppling mellan våld i nära relation och våld mot sällskapsdjur.^{1,2} Förövare kan hota, skada eller döda offrets sällskapsdjur för att utöva kontroll, samt pressa, isolera eller skrämma offret. Denna koppling nämns i skäl nummer 39 i direktivet, där det framhålls att våld mot sällskapsdjur bör betraktas som en särskild omständighet vid bedömningen av offrets skydds- och stödbehov.

Vid införlivandet av direktivet vill vi betona vikten av att vara medveten om hur användning och utnyttjande av sällskapsdjur kan förvärra situationer av våld i nära relation och påverka det skydd som offret behöver. Därför bör relevanta bestämmelser införas i Sveriges nationella lagstiftning.

Till exempel kan offer för våld i nära relation undvika att lämna sina hem av rädsla för att lämna sina sällskapsdjur hos förövaren, eftersom de fruktar att djuren ska skadas. Det är därför avgörande att tillhandahålla skyddade boenden som tar hänsyn till dessa omständigheter, så att offren kan fly från förövarens kontroll tillsammans med sina sällskapsdjur. Det ska vara en självklarhet att djuren ska följa med den våldsutsatta. Sällskapsdjur bör inkluderas i besöksförbud, i de fall sådant utfärdas och misshandel av djuren bör ses som en försvårande omständighet, i såväl kvinnofrids- som fridskränkingsbrottet. Inte heller har djur något skydd när det gäller sambandsbrott, alltså brott som inkluderar både kvinnan och djuren. Det som är brottsligt idag i djurskyddslagstiftningen är om djuret är vanvårdat eller fysiskt misshandlat. Det behövs lagstiftas mot att djuret används som ett verktyg mot kvinnan i syfte att skydda djuret. Därför bör man utreda huruvida våld och hot mot djur ska ingå i "grovt djurplågeribrott". Döms förövaren för våld mot djuren kan hen också åläggas djurförbud. Ett problem för socialtjänsten för att kunna bistå med insatser i dessa situationer är att djur i juridisk mening ses som saker och inte levande varelser. Det förhindrar socialtjänsten att agera.

Kopplingen mellan våld mot djur och våld mot människor understryker behovet av samarbete mellan djursjukvård och humanvård för att identifiera strategier för att skydda både djur och människor i utsatta situationer. Varken veterinärer, annan djurhälsopersonal eller Länsstyrelsernas

¹ <https://nationallinkcoalition.org>

² www.thelinksgroup.org.uk

djurskyddspersonal är idag lagstadgade att orosanmäla barn. Detta trots att forskning visar ett starkt samband mellan våld mot barn och våld mot djur. Det är med andra ord viktigt med ett förebyggande arbete. Samordnade insatser är avgörande för effektiva åtgärder. Detta kan kräva utbildning av relevanta myndigheter i den komplexitet som finns gällande våld i nära relationer, där offrets sällskapsdjur kan användas som ett maktmedel av förövaren. Ett problem idag är att djurförsäkringen inte gäller vid skada som uppstår när förövaren är en familjemedlem och är skriven på adressen. Det kan innebära stora kostnader att ge vård till ett våldsutsatt djur. Då många brottsoffer också är utsatta för ekonomiskt våld finns kanske inte möjligheten att betala veterinärkostnader. Djuret avlivas då helt i enlighet med förövarens intention

För att stödja alla offer för våld i nära relation, inklusive sällskapsdjur, är det därför avgörande att införlivandet av direktivet erkänner sambandet mellan djur- och människomisshandel samt stärker samordningen och samarbetet mellan brottsbekämpande myndigheter, djurhälsopersonal och socialsekreterare. Att främja informationskampanjer om våld i nära relation, där sällskapsdjur inkluderas inom ramen för den nationella handlingsplanen, kommer att vara avgörande för ett heltäckande skydd av alla offer.

Vi hoppas att utredningen kommer att ta tillvara på den möjlighet som införlivandet av direktiv 2024/1385 om bekämpning av våld mot kvinnor och våld i nära relationer innebär, för att effektivt bekämpa detta och på bästa möjliga sätt skydda alla offer.

Se Sambandet och Djurskyddet Sverige står till förfogande för eventuella förtydliganden eller ytterligare underlag som utredningen kan ha nytta av inom detta område.

Åsa Hagelstedt
Generalsekreterare
Djurskyddet Sverige

Carin Holmberg
Ordförande
Se Sambandet